

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма	«Економіка соціального забезпечення»
Факультет	юридичний
Кафедра	цивільно-правових дисциплін
Семестр	1
Кількість кредитів	4
Мова викладання	українська

Викладач	к.т.н., доц. Риженко Ігор Миколайович
Контактна інформація	Rugenko76@gmail.com

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Дисципліна «Право соціального забезпечення» належить до переліку дисциплін вільного вибору здобувача вищої освіти. У дисципліні закладено ознайомлення із сучасний механізмом правового регулювання правовідносин, концептуальних засад правових інститутів, які вивчаються в межах даної галузі. Наприкінці курсу детально розвиваються вміння та практичні навички у студентів правильно розуміти зміст і тлумачити нормативні акти, користуватися ними у практичній діяльності для вирішення професійних задач.
Мета та цілі	Мета дисципліни полягає у тому, щоб дати студентам уяву про сучасний механізм правового регулювання правовідносин, навчити їх концептуальним засадам правових інститутів, які вивчаються в межах даної галузі; виробити у студентів вміння правильно розуміти зміст і тлумачити нормативні акти, користуватися ними у практичній діяльності. Мета навчальної дисципліни: <ul style="list-style-type: none"> • здатність розуміти сучасний механізм правового регулювання соціального забезпечення; • здатність використовувати методи правового регулювання соціального забезпечення; • здатність формувати навички практичного застосування знань .
Результати навчання	Вивчення навчальної дисципліни «Право соціального забезпечення» передбачає володіння здобувачем вищої освіти такими програмними результатами навчання: Використовувати сучасні теорії, методологію і методи соціальних та інших наук стосовно до завдань фундаментальних та прикладних досліджень у сфері соціального захисту. Проектувати теоретичну модель роботи з об'єктами соціального забезпечення в рамках соціальних служб, організацій, установ. Самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для розвитку

	<p>професійних навичок та якостей.</p> <p>Пояснювати та надавати обґрунтовані відповіді населенню щодо форм, методів та засобів надання соціальної допомоги, пенсійного забезпечення та страхування.</p> <p>Визначати можливості конституційного та правового регулювання суспільних відносин, забезпечувати оптимальні моделі соціально-правового супроводу орієнтованих на загальнолюдські цінності.</p> <p>Демонструвати позитивне ставлення до власної професії та відповідати своєю поведінкою етичним принципам і стандартам соціальної роботи.</p>
Soft skills	<p>Під час вивчення дисципліни студент отримує можливість формувати та розвивати soft skills - соціально-психологічні аспекти професійної компетентності: навички комунікації, лідерство, здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, вміння вирішувати конфліктні ситуації, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміти важливості дедлайнів, здатність логічно і системно мислити, креативність та інше</p>
Пререквізити	<p>Базові знання з курсів: «Соціальна робота», «Соціальне забезпечення», «Державна політика соціального захисту і соціального забезпечення», «Економіка та організація соціального забезпечення»</p>

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання	К-сть балів
Тема 1. Поняття, предмет і система права соціального забезпечення.	<p>Форма та види соціального забезпечення. Співвідношення понять «соціальне забезпечення», «соціальний захист», «соціальне страхування», «соціальна політика», «соціальна функція держави». Поняття, предмет, методи і система права соціального забезпечення. Система науки права соціального забезпечення і системи навчальної дисципліни.</p>	Тести, питання	6
Тема 2. Джерела права соціального забезпечення	<p>Конституція України, закони й підзаконні нормативно-правові акти. Концепція соціального забезпечення населення України як джерело права соціального забезпечення. Класифікація джерел права соціального забезпечення. Основи законодавства України про соціальне страхування. Закони «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» й «Про недержавне пенсійне забезпечення», законодавчі акти з пенсійного забезпечення державних службовців, науково-педагогічних працівників та інших. Міжнародні договори, акти органів місцевого самоврядування, локальні нормативні акти як джерела права соціального забезпечення.</p>	Кейси, практичні завдання	6
Тема 3. Основні принципи права соціального забезпечення	<p>Поняття та види принципів соціального забезпечення. Загальні та спеціальні (галузеві) принципи. Загальні принципи: обов'язковість державного-соціального страхування найманих працівників; стабільність соціального забезпечення; всебічність стимулювання поліпшення демографічного стану; економічна обґрунтованість соціальних нормативів; здійснення забезпечення на рівні не нижче встановлених у державі стандартів.</p>	Кейси, практичні завдання	6
Тема 4. Правові відносини у сфері соціального забезпечення	<p>Поняття та види соціально-забезпечувальних правовідносин, їх особливості. Суб'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин. Громадяни як загальні та спеціальні суб'єкти. Державні органи, соціальні фонди, інші державні організації, підприємства та установи як</p>	Кейси, тести	6

	суб'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин. Особливість ролі Міністерства праці і соціальної політики та Пенсійного фонду України у соціально-забезпечувальних правовідносинах. Зміст соціально-забезпечувальних правовідносин. Підстави їх виникнення, зміни й припинення. Окремі види правовідносин соціального забезпечення. Пенсійні правовідносини.		
Тема 5. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії в системі права соціального забезпечення	Поняття державних соціальних стандартів. Соціальні норми та нормативи як базові величини державних соціальних стандартів. Принципи формування державних соціальних стандартів, соціальних норм і нормативів. Соціальні норми та нормативи як вартісний вираз відповідного споживчого кошика. Прожитковий мінімум-базовий державний соціальний стандарт. Способи визначення прожиткового мінімуму. Державні соціальні гарантії, порядок їх визначення та затвердження. Мінімальна заробітна плата та мінімальна пенсія за віком, неоподаткований мінімум доходів громадян, розміри державної соціальної допомоги - базові елементи державних соціальних гарантії.	Кейси, практичні завдання	6
Тема 6. Соціальні ризики у праві соціального забезпечення	Поняття соціальних ризиків як підстави виникнення в особи права на соціальне забезпечення. Загальні ознаки та види соціальних ризиків. Страхові та не страхові ризики. Непрацездатність, види непрацездатності. Юридичні факти, що зумовлюють постійну працездатність. Загальний та спеціальний пенсійний вік. Тимчасова непрацездатність: поняття й порядок її підтвердження. Загальне захворювання як одна з причин інвалідності. Втрата годувальника як підстава виникнення в особи (сім'ї) права на пенсію чи щомісячні страхові виплати. Безробіття як соціальний ризик. Поняття безробіття Малозабезпеченість як соціальний ризик. Поняття «малозабезпеченість». Втрата працездатності внаслідок Чорнобильської та інших технічних катастроф як публічні соціальні ризики.	Кейси, практичні завдання	6
Тема 7. Організаційно - правові форми соціального забезпечення	Поняття організаційно-правових форм як спосіб його фінансування і здійснення. Їх ознаки та зміст. Система організаційно-правових форм соціального забезпечення. Соціальне страхування як найбільш поширена його форма. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування і недержавне соціальне страхування. Відмінність недержавного соціального страхування від страхування за цивільно-правовим договором.	Кейси, практичні завдання	6
Тема 8. Організація загальнообов'язкового державного соціального страхування	Загальнообов'язкове державне соціальне страхування – основний вид соціального страхування в Україні. Його принципи, завдання, призначення. Суб'єкти. Застраховані особи. Страхувальники, Страховики. Страхові внески, їх призначення. Види загальнообов'язкового державного соціального страхування. Трирівнева система пенсійного страхування. Пенсійне страхування. Накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування. Застраховані особи. Пенсійний фонд. Його правове становище. Недержавний пенсійний фонд. Страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням. Застраховані особи. Страхувальники. Страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності. Соціальна потреба в запровадженні страхування від нещасного випадку. Нещасний випадок	Кейси, тести	6

	або професійне захворювання як страхові випадки. Страхові виплати в разі ушкодження здоров'я або смерті потерпілого. Страхування на випадок безробіття. Соціальне страхування на випадок безробіття як вид загальнообов'язкового соціального страхування. Застраховані особи. Соціальні допомоги. Недержавне соціальне страхування. Добровільне та обов'язкове страхування. Договір (контракт) як підстава виникнення добровільного страхування.		
Тема 9. Державні (нестрахові) пенсії (спеціальні пенсії)	Поняття та правові ознаки спеціальних пенсій. Спеціальний стаж роботи осіб на відповідних посадах. Умови призначення спеціальної пенсії. Державні пенсії військовослужбовцям та особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ. Довічні пенсії за вислугу років. Пенсії з інвалідності. Пенсії державним службовцям. Досягнення особою пенсійного віку. Наявність в особи загального страхового стажу, а також спеціального стажу державної служби. Пенсії з інвалідності.. Розміри пенсій. Пенсії посадовим особам місцевого самоврядування. Пенсії народним депутатам. Розміри пенсій. Пенсії суддям і службовцям особам органів прокуратури. Пенсійне забезпечення прокурорів і слідчих прокуратури. Пенсії з інвалідності. Пенсії у зв'язку з втратою годувальника. Розміри пенсії. Пенсії за особливі заслуги перед Україною. Пенсія науковому (науково-педагогічному) працівникові. Пенсії особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.	Кейси, практичні завдання	6
Тема 10. Страхові допомоги в Україні	Система страхових допомог. Фонди у системі соціального страхування. Класифікація страхових допомог. Страхові ризики. Призначення допомоги з безробіття застрахованим особам Розміри й тривалість виплати допомоги. Призначенні допомоги з безробіття центрами зайнятості за місцем проживання безробітного. Випадки припинення виплати допомоги з безробіття. Допомога особам, які здійснили поховання померлого безробітного або особи, яка перебувала на його утриманні. Страхові допомоги Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. Допомога з вагітності та пологів. Тривалість і розмір виплати допомоги. Допомога при народженні дитини. Розміри допомоги при народженні першої, другої та третьої дитини. Допомога на поховання у разі смерті застрахованої сім'ї. Порядок відшкодування витрат на поховання у разі смерті потерпілого від нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання. Допомоги для дітей, які народилися інвалідами внаслідок травмування на виробництві чи професійного захворювання їхніх матерів під час вагітності.	Кейси, практичні завдання	6

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

1. Актуальні проблеми трудового права та права соціального забезпечення: зб. наук. Праць. В.М. Олуйко, Р.І. Кондратьєв, Н.М.Хуторян. –Хмельницький: Видавництво Хмельницького університету управління та права, 2017. 209 с.
2. Гудзь А.О. Недержавне соціальне забезпечення як окрема форма соціального захисту населення в Україні. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2021. № 3. С. 78-82.
3. Гудзь А.О. Система соціального захисту України та місце у ній недержавного соціального забезпечення. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція»*. 2019. № 40. С. 106-109.
4. Мокрицька Н.П. Право соціального забезпечення: навчальний посібник / Н. П. Мокрицька. - Львів: ЛьвДУВС, 2020. - 536 с.
5. Протидія дискримінації за ознакою інвалідності , За ред. Мхитаря А.М -К Видавництво КТН 2019. 152 с.
6. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навчальний посібник / Б. І. Сташків. – Чернігів : ПАТ "ПВК "Десна", 2016.- 692 с.

7. Право соціального забезпечення : навч. посіб. [для здобувачів вищої освіти] / [Золотухіна Л. О., Бондар О. С., Калініченко З. Д. та ін.; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, доц. Л. О. Золотухіна]. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2019
8. Право соціального забезпечення. Загальна частина: навч. посіб. /Б. І. Сташків. Чернігів : ПАТ "ПВК" "Десна", 2016.
9. Право соціального забезпечення в Україні : підручник / О. М. Ярошенко, Г. О. Барабаш, Н. М. Вапнярчук та ін. ; за ред. О. М. Ярошенка. – 4-ге вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2015. – 458 с.
10. Право соціального забезпечення : навчальний посібник / Г.І. Чанишева, І.В. Лагутіна, К.В. Бориченко, В.С. Тарасенко, Є.В. Краснов, О.С. Щукін, А.О. Гудзь, О.В. Корнілова; за заг. ред. Г.І. Чанишевої. Одеса, 2022. 266 с.
11. Тенденції розвитку науки трудового права та права соціального забезпечення: зб. наук. праць; м-ли І міжнар. наук.-практ. конфер.(Київ, 25–26 квітня 2013 р.) за ред. М.І. Іншина, Н.М. Хуторян, В.І.Щербини. К.: Ніка-Центр, 2013. 676 с.
12. Кодекс законів про працю України: станом на 9 вересня 2021 р. Постанови Пленуму Верховного Суду України з питань трудового права. Х.: Право. 2021. 160с.
13. Закон України від 23.09.1999 No 1105-XIV «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування». Відомості Верховної Ради України.1999. No 46-47. Ст. 403.
14. Закон України від 02.03.2000 No. 1533-III «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття». Відомості Верховної Ради України. 2000. No 22. Ст. 171.
15. Закон України від 18.01.2001 No 2240-III «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням». Відомості Верховної Ради України. 2001. No 14. Ст.71.
16. Закон України від 09.07.2003 No 1058-IV «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Відомості Верховної Ради України.2003. No 49-51. Ст. 376.
17. Закон України від 09.07.2003 No 1057-IV «Про недержавне пенсійне забезпечення». Відомості Верховної Ради України. 2003. No 47-48. Ст.372.
18. Закон України від 01.06.2000 No 1767-III «Про пенсії за особливі заслуги перед Україною». Відомості Верховної Ради України. 2000. No35. Ст. 289.
19. Закон України від 21.03.1991 No 875-XI «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні». Відомості Верховної Ради УРСР.1991. No 21. Ст. 252.
20. Закон України від 28.02.1991 No 796-XII «Про статус та соціальний захист громадян які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи». Відомості Верховної Ради України. 1991. No 16Ст. 200.
21. Закон України Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: закон України від 20.12.1991 No 2011-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. No 15. Ст.
22. Закон України від 09.04.1992 No 2262-XII «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб». Відомості Верховної Ради України. 1992. No 29. Ст. 399.
23. Закон України від 01. 06.2000 No 1768-III «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям». Відомості Верховної Ради України. 2000. No 35. Ст. 290.
24. Закон України від 16.11.2000 No2109-III «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям інвалідам». Відомості Верховної Ради України. 2001. No 1. Ст. 2.
25. Закон України від 26 листопада 2015р. No 848-VIII «Про наукову і науково-технічну діяльність». Відомості Верховної Ради 2016, No 3,Ст.25.
26. Закон України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року No580 NoVIII. Відомості Верховної Ради 2015, No 40-41. Ст.379
27. Закон України від 05.02.1993 No 2998-XII «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» Відомості Верховної Ради України. 1993. No 16. Ст. 167.
28. Закон України від 15.11.1996 No 504/96-ВР «Про відпустки» Відомості Верховної Ради України. 1997. No 2. Ст. 4.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. Якщо здобувачем вищої освіти були пропущені лекційні заняття, то проводиться усна співбесіда за відповідною темою. Практичні заняття необхідно відпрацьовувати та виконати індивідуальне завдання
Політика щодо дедлайнів та перекладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час виконання підсумкових контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування..

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів	
Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (теми 1-6)	36
Змістовий модуль 2 (теми 7-10)	24
Підсумковий контроль (теми 1-10)– іспит	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів		
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни